

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В ЕПОХУ CHATGPT З ПОГЛЯДУ ВИКЛИКІВ І МОЖЛИВОСТЕЙ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ІТ-СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі досліджено роль ChatGPT у розвитку критичного мислення студентів ІТ-спеціальностей. Проаналізовано основні виклики та можливості, які виникають у процесі інтеграції штучного інтелекту в навчання. Визначено особливості критичного мислення у студентів технічних спеціальностей, а також розглянуто ризики та переваги використання ChatGPT. Запропоновано способи ефективного використання цієї технології, щоб розвивати у студентів самостійне мислення, творчість та вміння аналізувати.

Ключові слова: критичне мислення, ChatGPT, ІТ-спеціальності, штучний інтелект.

Abstracts

The paper examines the role of ChatGPT in developing critical thinking among IT students. The main challenges and opportunities arising from integrating artificial intelligence into education are analyzed. The specific features of critical thinking in technical students are identified, and the risks and benefits of using ChatGPT are discussed. Methods for effectively utilizing this technology are proposed to foster independent thinking, creativity, and analytical skills in students.

Keywords: critical thinking, ChatGPT, IT specialties, artificial intelligence.

Вступ

Критичне мислення є основною навичкою сучасної людини, особливо для студентів ІТ-спеціальностей, які взаємодіють із великим обсягом інформації та технологіями. У наш час, коли штучний інтелект, такий як ChatGPT, стає все більш важливим інструментом у навчанні та професійній діяльності, здатність аналізувати інформацію, оцінювати її та приймати обґрунтовані рішення є основними компетенціями, які є надзвичайно важливими. Проте, використання ChatGPT створює нові можливості, і виклики для розвитку цієї навички.

Для чого сучасній людині критичне мислення?

Наразі ми живемо в інформаційну епоху, де потік даних постійно зростає, тому зростає і потреба у вмінні розрізняти правдиву інформацію від неправдивої, задля особистісного розвитку та професійного успіху. Критичне мислення дозволяє аналізувати дані і відкидати ті дані, які не досить точні чи достатньо правдиві, формулювати об'єктивні висновки та уникати маніпуляцій. Для сучасної людини це спосіб захисту від помилкових думок і засіб досягнення успіхів.

Особливості критичного мислення у студентів ІТ-спеціальностей

Студенти ІТ-спеціальностей мають свої особливості критичного мислення, які пов'язані з їх професією або навчанням. По-перше, їм важливо вміти самостійно аналізувати інформацію, придумувати власні ідеї і робити висновки, щоб вирішувати складні задачі. По-друге, у багатьох із студентів є так би мовити кліпове мислення, тобто вони швидко перемикаються між завданнями та краще сприймають інформацію у вигляді картинок, а не тексту. Це може заважати їм детально аналізувати великі обсяги даних. По-третє, їм потрібно вміти працювати в команді, обговорювати свої ідеї та захищати свою точку зору, адже це важливо для вирішення різних технічних питань разом із товаришами в команді. Власне автори статті вказують на те, що для розвитку критичного мислення у таких студентів потрібно враховувати їх особливості та навчати їх так, щоб вони могли використовувати знання на практиці [1].

Складнощі формування критичного мислення у здобувачів вищої освіти

Формування критичного мислення у студентів є непростим завданням, яке потребує багато зусиль як від викладачів, так і від самих студентів. Одна з головних проблем полягає в тому, що студенти часто не мають достатньо практики в аналізі інформації. Вони звикають просто приймати інформацію на віру, особливо якщо вона походить з авторитетного джерела. Це призводить до того, що вони не завжди перевіряють факти або не ставлять під сумнів те, що читають чи чувають.

Для студентів ІТ-спеціальностей ці виклики стають ще більш актуальними. Програми навчання для них зазвичай більше зосереджені на технічних навичках, таких як програмування, робота з базами даних чи розробка додатків. Через це розвиток критичного мислення часто залишається на другому плані. Студенти можуть добре володіти мовами програмування, але їм може бути важко аналізувати складні ситуації, розрізняти надійну інформацію від сумнівної або піддавати критиці свої власні рішення.

Роль ChatGPT у формуванні критичного мислення студентів ІТ-спеціальностей

ChatGPT може бути корисним для розвитку критичного мислення у студентів, якщо завдання будуть зроблені так, щоб змушувати думати, перевіряти та вигадувати щось своє. Наприклад, можна попросити перевірити код, який створив ChatGPT, знайти в ньому помилки або вирішити, чи добре він написаний. Це допомагає навчитися уважно дивитися на відповіді й порівнювати їх з іншими джерелами [2].

Ще можна використовувати ChatGPT, щоб краще зрозуміти складні теми. Студенти можуть ставити запитання чи просити пояснити щось іншим способом. Так вони вчаться ставити чіткі запитання й краще розуміти відповіді.

Також, ChatGPT може допомогти в обговоренні різних ідей. Наприклад, студент отримує відповідь або думку від ChatGPT, а потім має знайти в ній помилки чи придумати, чому він не згоден. Це вчить аналізувати інформацію та думати самостійно.

Ризики використання ChatGPT для критичного мислення

ChatGPT може бути небезпечним для критичного мислення, якщо студенти просто копіюють його відповіді, не думаючи. Це погано впливає на навчання, бо вони перестають розбиратися в темі самостійно. Наприклад, студент може взяти код від ChatGPT і дати його як свій, навіть не розуміючи, як він працює. Також ChatGPT іноді може давати неточну або неправдиву інформацію. Якщо її не перевіряти, це може заплутати студента.

Ще одна проблема – зниження творчого мислення. Якщо студенти постійно використовують ChatGPT для генерації ідей, вони можуть втратити навички придумувати рішення самостійно.

Висновки

Використання ChatGPT у навчанні студентів ІТ-спеціальностей має свої переваги та ризики. Ця програма добре пояснює складні теми, допомагає розбиратися в задачах і пропонує різні способи їх вирішення. Але важливо використовувати її правильно: потрібно створювати такі завдання, щоб студенти думали самі, а не просто копіювали відповіді. Якщо правильно впровадити ChatGPT у навчання, це може допомогти студентам стати більш самостійними, креативними і навчитися краще аналізувати інформацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Підгорна Т.В., Пурський О.І.. Особливості підготовки студентів ІТ-спеціальностей до здійснення науково-технічного дослідження. Педагогічна академія. Наукові записки.
2. Сіцилін Ю.О., Осадчий В.В.. Можливості використання chatgpt у дистанційному навчанні програмування початківців. 2023. С. 8-12.

Григоренко Дмитро Петрович — студент групи 4ПІ-20Б, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: dima.grugorenko28@gmail.com

Науковий керівник: Залюбівська Оксана Броніславівна — доцент кафедри філософії та гуманітарних наук, Вінницький національний технічний університет.

Grigorenko Dmytro Petrovych — student of group 4PI-20B, Faculty of Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: dima.grugorenko28@gmail.com

Supervisor: Zaliubivska Oksana B. — Associate Professor of Philosophy and Humanities Department, Vinnytsia National Technical University